SEITSMES PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2026
Jk 2:8–13 (1Sm 15:22–26; Mk 10:17–27)

8 Te teete hästi, kui te tõepoolest täidate kuninglikku seadust kirjasõna järgi: «Armasta oma ligimest nagu iseennast!»

9 Aga kui te soosite ühte rohkem kui teist, siis te teete pattu ja Seadus tunnistab teid üleastujaiks.

10 Sest igaüks, kes peab kinni kogu Seadusest, aga vääratab ühesainsas asjas, on süüdi kõige suhtes.

11 Sest see, kes ütles: «Sa ei tohi rikkuda abielu!», ütles ka: «Sa ei tohi tappa!» Kui sa ei riku küll abielu, ent tapad, siis sa oled Seadusest üle astunud.

12 Nõnda siis rääkige ja nõnda siis tehke nagu need, kelle üle kord mõistetakse kohut vabaduse seaduse järgi.

13 Sest kohus on halastamatu selle suhtes, kes ise ei ole halastanud, kuid halastus kiidab end kohtust kõrgemaks.

> Kui te aga siiski täidate Kuninglikku Seadust Kirja järgi – «Sa pead armastama oma ligimest nagu iseennast!» –, toimite ilusti. Kui aga lähtute eelarvamusest, siis teete pattu ja olete Seaduse all süüdi mõistetud kui üleastujad. Kes iganes ju oleks pidanud kinni kogu Seadusest, ent komistanud ühes asjas, on saanud süüdlaseks kõiges. Sest See, kes on ütelnud: «Sa ei tohi rikkuda abielu!», on ütelnud ka: «Sa ei tohi mõrvata!» Kui sa aga ei riku abielu, ent sooritad mõrva, oled sa saanud Seadusest üleastujaks. Nõnda rääkige ja nõnda tehke nagu need, kelle üle kord vabaduse Seaduse läbi kohut mõistetakse. Kohtumõistmine on ju halastamatu sellele, kes pole osutanud halastust – halastus võidutseb kohtumõistmise üle.

Sissejuhatus

Jaakobuse kirjal, mida võib vaadelda ka kui kirjana vormistatud jutlust, ei ole konkreetselt määratletud adressaati, ent on selgesti näha, et autor eeldab oma lugejatelt-kuulajatelt evangeeliumi ja kristliku usu põhitõdede tundmist.

Traditsioonilise seisukoha järgi on kirja autoriks apostel Jaakobus Noorem, keda kutsutakse ka Issanda vennaks, niisiis võis tegemist olla Jeesuse nõbuga, kellest sai esimene Jeruusalemma koguduse juht (piiskop).[1] Siiski on avaldatud ka kahtlust, kas tegemist sai olla apostliga[2], kui kirja avasalmis sellele ei viidata ning kirja läkitaja

---

[1] Selline on nii lääne- kui idakiriku traditsiooniline veendumus. Enamus tänapäeva autoreid arvab, et apostel Jaakobus Noorem ja «Issanda vend» Jaakobus olid kaks eri isikut.

[2] Luther, kes ei hinnanud Jaakobuse kirja kuigi kõrgelt, kirjeldab selle autorit kui üht «head vaga meest», kes näib olevat apostlite õpilastelt kuuldud õpetused kokku kogunud ja suvaliselt «paberile paisanud».

tutvustab end vaid kui «Jaakobus, Jumala ja Issanda Jeesuse Kristuse sulane» (Jk 1:1).[3] Kirja head kreeka keelt silmas pidades on vahel arvatud, et autoriks võis olla keegi helleniseerunud juut, ent mingeid konkreetseid tõendeid selle hüpoteesi toetuseks pole. Vanema pärimuse järgi kirjutas Jaakobus oma kirja tõenäoliselt aastail 60–61[4], veidi enne seda, kui ta 62. aastal märtrina suri.

Oma kirjas, mis ei ole kuigi süstemaatilise ülesehitusega, rõhutab Jaakobus kristliku usu ja elu lahutamatut ühtekuuluvust, näidates, et kui usuga ei kaasne teod – või veelgi enam: kui usk ei väljendu heades tegudes –, siis on tegemist surnud, tühise usuga, mille olemasolu ei erista «usklikku» kurjadest vaimudestki (vrd Jk 2:19). Taoline tegudest lahutatud või tegude viljata jäänud usk ei saa inimest päästa.

Vahel esile toodud ja näiteks Lutherit tõsiselt häirinud vastuolu Paulusega[5] on kergesti ületatav, kui mõista Jaakobuse ja Pauluse sõnakasutuse erinevust. Paulus peab «tegudest» kõneldes silmas n-ö Seaduse tegusid, mis justkui pretendeerivad inimese õigusele Jumala ees, Jaakobuse käsitluses on «teod» aga pigem võrreldavad sellega, mida Paulus nimetab Püha Vaimu viljaks (Gl 5). Jaakobuse sõnad «mina näitan sulle usku oma tegudega» (Jk 2:18) väljendavad selgelt arusaama, et head teod mitte ei asenda usku, vaid võrsuvad tõelisest ja õigest usust ning on selle olemasolu märgiks.

Usk ise on Jaakobuse järgi – taevase tarkuse ning inimest uuestisünnitava tõe sõna vahendaja ja vastuvõtjana – Jumala and, mis õigesti vastu võetuna ja ellu rakendatuna päästab inimese hinge. Ka Pauluse järgi on tõeline usk «tegev armastuse läbi» (Gl 5:6). Usus püsimiseks on vaja kuulata hoolikalt Jumala sõna ja selle järgi elada, et viimaks oleks kogu inimese elu «Jumala ja Isa silmis puhas ja laitmatu jumalateenistus» (Jk 1:27).

Jääb mulje, et Jaakobuse kirja esmastel adressaatidel on usulisest teadlikkusest hoolimata olnud probleeme oma usu ellu rakendamisega, kusjuures viimasest jällegi on võrsunud usuliste eksiarusaamade oht, nagu tuleb esile näiteks manitsuses: «Ärgu kiusatav öelgu: «Jumal kiusab mind!» Sest Jumalat ei saa kiusata kurjaga, Tema ise ei kiusa kedagi.» (Jk 1:13)

Seepärast sisaldab Jaakobuse kiri ka mitmeid väga praktilisi nõuandeid, kõneldes erapoolikuse lubamatusest iseäranis vaestesse ja rikastesse suhtumisel (Jk 2:1–9), keele talitsemisest (Jk 3:1–12), hoidumisest tülidest, isekusest ja liigsest enesekindlusest (Jk 4), pika meele ja kannatlikkuse vajalikkusest (Jh 5:7–11) ning palve, iseäranis koguduse

---

[3] Samas võivad kohe järgnevad sõnad «tervitusi kaheteistkümnele hajali asuvale suguharule» olla ikkagi mõistaandmine, et kirja autor on üks kaheteistkümnest apostlist.

[4] Uuemas kirjanduses võib kohata ka oletusi, et Jaakobuse kiri pärineb veidi varasemast ajast, aastaist 50–55. Vt nt Das Neue Testament und frühchristliche Schriften. Übersetzt von Klaus Berger und Christiane Nord. Insel Verlag Frankfurt am Main und Leipzig 1999. S. 73.

[5] Vrd Rm 3:28: «Me ju arvame, et inimene mõistetakse õigeks usu läbi, Seaduse tegudest sõltumata.» ja Jk 2:24: «Näete siis, et inimene mõistetakse õigeks tegude järgi ja mitte ainult usust.»

ühise palve väest (Jk 5:13–20). Viimases seoses rõhutatakse ka patuste eest palvetamise olulisust ning nimetatakse haigete õliga võidmist, mis koos palvega «päästab tõbise», nii et «Issand tõstab ta üles, ja kui ta on pattu teinud, siis antakse talle andeks» (Jk 5:15).

Kiri lõpeb julgustava manitsusega, mis väljendab iga kristlase vastutuse suurust mitte ainult iseenda, vaid ka oma ligimese õndsakssaamisel ning seda, kuidas me kõik oleme kutsutud osalema hingede päästmisel: «Mu vennad, kui keegi teist on ära eksinud tõest ning keegi pöörab ta tagasi, siis ta teadku: see, kes patuse pöörab ta eksiteelt, päästab tema hinge surmast ja katab kinni pattude hulga.» (Jk 5:19j)

Keelelisi märkuseid

Teete – ποιεῖτε – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».[6]

Hästi – sõna καλῶς tähendab «ilusti», «kaunilt», «hästi», «õigesti», ka «aupaklikult».

Kuninglikku – βασιλικὸν – sõna βασιλικός – «kuninga oma», «kuningale kuuluv», «kuninglik» – tuleneb sõnast – «kuningas», «valitseja» –, mille aluseks on kõrgemal kohal seismist tähistav sõna βάσις.

Seadust – νόμον – sõna νόμος tähendab «seadus», «korraldus», «asjakorraldus» ja tähistab Uues Testamendis eeskätt Moosese Seadust.[7]

Armasta – ἀγαπήσεις – sõna ἀγαπάω tähendab «armastama», «[kellelegi] head soovima», ka «[kellegi järele] janunema/õhkama».[8] Siin on see sõna tuleviku ajavormis, sõnasõnalt: «[sa] saad armastama» – grammatiliselt tähendab see rõhutatud imperatiivi.

Ligimest – τὸν πλησίον – sõna πλησίον – «ligimene», «lähedane» – tuleneb sõnast πέλας – «ligidal», «lähedal».[9]

Soosite ühte rohkem kui teist – προσωπολημπτεῖτε – sõna προσωπολημπτέω koosneb sõnadest πρόσωπον – «nägu», «pale» – ja λαμβάνω – «võtma» – ning tähendab «erapoolik olema», «diskrimineerima», ka «eelarvamusega suhtuma», «eelarvamusest lähtuma».

---

[6] Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos…», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome…» või: «Meie oleme Tema poeem…»

[7] Vanemates eestikeelsetes tõlgetes enamasti «käsuõpetus» või, nagu selles salmis, «käsk».

[8] Sarnase tähendusvarjundiga on heebrea אָהַב – «armastama», «[kellegi järele] õhkama».

[9] Vastava heebrea sõna etümoloogia on teistsugune: sõna רֵעַ – «ligimene», «kaaslane», «sõber», «lähedane» – tuleneb verbist רָעָה – «karjatama», «hoolitsema», «toitma», ka «juhatama», «valitsema».

Teete – ἐργάζεσθε – sõna ἐργάζομαι tähendab «töötama», «tegema», «[millegi heaks/saavutamiseks] tegutsema/vaeva nägema».

Pattu – ἁμαρτίαν – sõna ἁμαρτία tuleneb verbist ἁμαρτάνω – «märgist mööda laskma», «eksima», «patustama» – ja tähendab «möödalaskmine», «eksimus», «patt», «ülekohus».

Tunnistab – ἐλεγχόμενοι – sõna ἐλέγχω tähendab «hurjutama», «[kellegi] süüd esile tooma», «süüdi mõistma», ka «häbistama». Siin on see sõna passiivses tegumoes: «olete süüdi mõistetud».

Peab kinni – τηρήση – sõna τηρέω tähendab «hoolega hoidma», «tähelepanelikult kuulama/kuuletuma», «talletama», ka «[millestki kinni] pidama».

Kord – μέλλοντες – sõna μέλλω tähistab midagi kindlaksmääratut, midagi, mis on igal juhul, kindlasti tulemas.

Mõistetakse kohut – κρίνεσθαι – sõna κρίνω tähendab «eristama», «eraldama», «[läbi] uurima», «otsustama», «kohut mõistma».

Kohus – ἡ…κρίσις – sõna κρίσις tähendab «eraldamine», «lahutamine», «lõhestamine», «läbikatsumine», «valikutegemine», «kohtumõistmine», «[hukkamõistev] kohtuotsus».

Halastamatu – sõna ἀνέλεος või ἀνίλεως koosneb eitavast eesliitest α ja sõnast ἵλεως – «armuline», «halastav».

Ei ole halastanud – μὴ ποιήσαντι ἔλεος – sõnasõnalt: «pole teinud halastust», «pole osutanud halastust». Sõna ἔλεος – «halastus» – võib olla etümoloogiliselt seotud sõnaga ἔλαιον – «õli», «võideõli» –, viidates nõnda näiteks haavade õliga leevendamisele.[10]

Kiidab end…kõrgemaks – κατακαυχᾶται – sõna κατακαυχάομαι tähendab sõnasõnalt «[kellegi või millegi üle] kiitlema/hooplema/võidutsevalt uhkeldama», siinses kontekstis «võidutsema», «triumfeerima», «võidurõõmu tundma».

Sisuline analüüs

Jaakobuse kirja teine peatükk algab kõneka, tõenäoliselt hüpoteetilise näitega sellest, kuidas kristlikus koguduses ei tohiks olla vähimatki kohta vahetegemisel inimeste vahel vastavalt nende jõukusele ja ühiskondlikule positsioonile. Jaakobus vastandab kuldsõrmustega mehe säravais rõivais – see kirjeldus ei tähista mitte ainult päratult

[10] Vrd nt Lk 10:34: «…ja ta astus ligi, sidus mehe haavad, valas nende peale õli ja veini…

rikast, vaid ka maises mõttes väga kõrgest soost isikut – ning vaese räpases rõivas, sedastades, et kui esimesele osutatakse suuremat au kui teisele, siis pole tegemist mitte pelga erapoolikusega, vaid selge kurjusega: οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν – sõnasõnalt: «Kas te siis ei tee iseenestes vahet ja pole saanud kurjade kaalutlustega kohtumõistjaiks.» (Jk 2:4)[11]

Jaakobuse sõnul on taoline vahetegemine vastuolus nii Jumala enda toimimisviisiga, kes on «selle maailma vaesed valinud saama usu läbi rikasteks ja pärima kuningriiki, mille Ta on tõotanud neile, kes Teda armastavad» (Jk 2:5), kui ka elutegelikkusega: «Eks just rikkad rõhu teid ja eks just nemad vea teid kohtuisse?» (Jk 2:6) See pole Jaakobuse jaoks aga veel tegelik argument, vaid üksnes pinnapealne, inimlik arutlus – tõeline põhjus, miks ei tohi inimestel erapoolikult vahet teha, ei rikkaid vaestele ega vaeseid rikastele eelistades, on see, et taoline vahetegemine oleks otseses vastuolus usuga Kristusesse, kelle nimi on Tema omade üle nimetatud (vrd Jk 2:7).

Usk Jeesusesse Kristusesse, kirkuse Issandasse (Jk 2:1), on usk Jumalasse kui Isasse, kelle käest tuleb «iga hea and ja iga täiuslik kink» (Jk 1:17), ning Tema ainusündinud Pojasse, tõelisse Jumalasse, kes on saanud tõeliseks inimeseks, võttes nõnda omaks kogu inimkonna, kõik inimesed neil vahet tegemata. Kristus on «iseenese loovutanud lunastushinnaks kõikide eest» (1Tm 2:6) ja see tähendab, et ühe inimese eelistamine teisele – iseäranis kristlikus koguduses ja jumalateenistuslikus kontekstis – võrdub kui mitte täieliku, siis vähemalt praktilise ususalgamisega. Kui Jumal pole säästnud oma Poegagi, vaid on Ta loovutanud kõikide eest (Rm 8:32), kuidas siis need, kes väidavad end Temasse uskuvat ja kelle üle on nimetatud Tema nimi, saaksid elada teisiti kui kõiki inimesi ühtviisi armastusega koheldes?

Küllap just sellepärast alustab Jaakobus oma manitsust sõnadega «mu vennad» – nagu ka veidi hiljem, kui ta jätkab: «Mu vennad, mis on sellest kasu, kui keegi ütleb: «Mul on usk!», aga tegusid tal ei ole? Kas see usk suudab teda päästa?» (Jk 2:14) Viimane ei tähenda muidugi, nagu saaks heade tegude abil Jumala armu või õndsust ära teenida, küll aga tähendab see, et kurjade tegudega või hea tegematajätmisega on paraku võimalik õndsakstegev usk ära salata.

Meie usk on tõsiseltvõetav ainult siis, kui me elame sellele vastavalt, kui usk meie elus «lihaks saab». Jaakobuse jaoks tähendab see «Kuningliku Seaduse» täitmist – selle all peab ta tõenäoliselt silmas mitte Moosese Seadust üleüldiselt, vaid suurimat käsku, milles on võetud kokku kõik Seadus ja prohvetid: «Armasta Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ja kogu oma hingega ja kogu oma mõistusega! Armasta oma ligimest nagu iseennast!» (Mt 22:37.39)

---

[11] 1989. aasta Uue Testamendi tõlkel rajanev 1997. aasta redaktsioon on siin ebaõnnestunud «Kas te siis ei ole mõttes vahet teinud ja saanud erapoolikuiks kohtumõistjaiks?» Nagu sageli, on originaalile lähim 1739. aasta Piibel: «Ja eks teie siis isseeñestes wahhet ei te, ja eks teie ei sa kohtomoistjaks, agga kurjaste arwates.»

Käsk armastada on kuninglik mitte ainult seetõttu, et selle on andnud Kuningate Kuningas, vaid veelgi enam seetõttu, et seesama Kuningas on selle käsu ennast meie, patuste, Jumala vaenlaste, eest andes täiuslikult täitnud. Ta ei ole jätnud midagi endast andmata ja Ta ei jäta midagi andmata neile, kes on valmis Tema armu usus vastu võtma – olgu tegemist vaeste või rikaste, kõrgest või madalast soost inimestega. Nii teeme ka meie hästi – või ilusti (vt vastavat keelelist märkust) – üksnes siis, kui käime selle kuningliku käsu järgi: «Armasta oma ligimest nagu iseennast!»

> Originaalis on sõna ἀγαπήσεις tuleviku ajavormis, sõnasõnalt: «saad armastama». Grammatiliselt tähendab see rõhutatud imperatiivi – pisut liialdades: «Küll sa mul veel armastad!» –, ent siin võib näha ka teatavat teoloogilist ja eshatoloogilist mõõdet, vihjet kristlaste olukorrale siin maailmas, mida võib väljendada paradoksiga «juba praegu ja veel mitte». Jah, me peame armastama – see on Kuninglik Seadus –, aga samamoodi, nagu meie jumalatunnetus on praegu poolik, «aimamisi nagu peeglist» (1Kr 13:12), kord aga saab (loodetavasti) täiuslikuks, on ilmselt ka meie armastusega: selle täiuse saavutavad siin maailmas vaid vähesed (kui üldse keegi), kord aga loodame sellesse ikkagi jõuda – siis, kui Jumal on «kõik kõiges» (1Kr 15:28).

Nagu Jeesuses Kristuses avalikuks saanud ja teostunud Jumala armastus, nii peab ka meie ligimesearmastus olema valimatu. Tõelise armastuse olemasolu, selle täiuslikkus või ebatäiuslikkus, ei saa sõltuda nendest, keda kas armastatakse või ei armastata, vaid armastus kas on või seda ei ole. Armastus sellisena, nagu seda mõistab Pühakiri – kõige paremini kokkuvõetuna tõdemuses, et «Jumal on armastus» (1Jh 4:8) –, on definitsiooni poolest täielikult isetu ega saa sõltuda selle objekti «väärilisusest» või «vääritusest».

Inimeste vahel vahe tegemine, ühe teisest rohkem soosimine või teisele eelistamine, välistab tõelise armastuse. Jaakobuse sõnul on tegemist üleastumisega Seadusest, patuga, ränga möödalasuga, eksimisega selle vastu, kelleks Jumal on meid loonud. Kuna Jumal on armastus, siis on tegemist enda lahutamisega Jumalast, Jeesusele Kristusele selja pööramisega, ususalgamisega, mille tulemuseks on surm – sest «täideviidud patt sünnitab surma» (Jk 1:15). Jaakobus on siin varjamatult radikaalne ning käsk – Kuninglik Seadus – armastada on tõeline kategooriline imperatiiv, mille täitmine kuulub Jaakobuse järgi lahutamatult õndsakstegeva usu juurde.

Nii tähendab see Jaakobuse jaoks, et «igaüks, kes peab kinni kogu Seadusest, aga vääratab ühesainsas asjas, on süüdi kõige suhtes» (Jk 2:10). Näited, mis ta järgnevalt toob – abielu rikkumine ja tapmine – ei pea ilmtingimata peegeldama nende olukorda, kellele ta kirjutas, vaid need väljendavad täpselt seda, mida ta öelda tahab: absoluutselt iga üleastumine ükskõik millisest käsust teeb üleastuja süüdlaseks. Siinses kontekstis tähendab see, et kuna erapoolikus välistab tõelise armastuse, mis, nagu öeldud, saab olla ainult täielikult isetu ega tohi sõltuda armastatavast, ning kuna ligimesearmastus on Jumala selge käsk, siis see, kes eelistab üht inimest teisele, rikub Jumala Seadust ning kuulub kohtu alla ja peab kord astuma Tema kohtujärje ette, kes on nii seaduseandja kui kohtunik – «Tema, kes võib nii päästa kui hukata» (Jk 4:12).

Jumala kohtus on määravaks halastus, täpsemalt öeldes halastuse olemasolu või selle puudumine, kusjuures küsimus pole siin mitte kohtumõistjas, kes on alati «halastaja ja armuline, pikameelne ja rikas heldusest ning tõest» (2Ms 34:6), vaid kohtualuses. Jaakobuse arusaam on väga sarnane Johannese evangeeliumi tunnistusele, et «Jumal ei ole läkitanud oma Poega maailma, et Ta kohut mõistaks maailma üle, vaid et maailm Tema läbi päästetaks», ning et «kes Temasse usub, selle üle ei mõisteta kohut, ja kes ei usu, selle üle on kohus juba mõistetud, sest ta ei ole uskunud Jumala ainusündinud Poja nimesse» (Jh 3:17j) – iseäranis kui peame meeles, et usk Jumala Pojasse kui lihakssaanud armastusse on Jaakobuse jaoks lahutamatult seotud selle usu «lihaks saamisega» meis, mis saab toimuda üksnes armastuse tõeks elamise kaudu.

Kui keegi ütleb end uskuvat Kristusesse ning kui seda kinnitab see, et temas tõepoolest elab armastus ühes halastusega, siis ei ole tal vähimatki põhjust Jumala kohut karta, sest «halastus kiidab end kohtust kõrgemaks» (Jk 2:13). Sellele aga, kelles ei ole armastust, osutub Jumala kohus halastamatuks – mitte sellepärast, et Jumala halastus oleks piiratud või otsa saanud, vaid sellepärast, et temas endas ei ole halastuse jaoks kohta. Kui me usume Jumala Poja ja Tema armastuse lihakssaamisse, siis peab seesama armastus ka meis endis «lihaks saama», sest muidu on meie usk surnud.

> «Usk on Jumala tegu meis, mis muudab meid ja laseb Jumalast uuesti sündida ning surmab vana Aadama, muudab meid südame, vaimu, meele ja kogu väe poolest täiesti teistsuguseks inimeseks ning toob endaga kaasa Püha Vaimu. Oo, usk – see on elav, tegev, mõjus ja võimas asi, nii et on võimatu, et ta ei tooks lakkamata esile head. Usk ei küsi ka, kas me peame häid tegusid tegema, vaid veel enne, kui ta seda küsib, on ta seda juba teinud ja teeb pidevalt. Kes aga ei tee neid tegusid, on uskmatu inimene, ta kobab ja vahib ringi, otsides usku ning häid tegusid, ja ta ei tea, mis on usk või head teod, kuid ometi lobiseb ja vatrab ta usust ning headest tegudest. Usk on elav, julge lootus Jumala armu peale, mis on nii kindel, et inimene võib selle pärast isegi tuhat korda surma minna. Ja see kindel lootus ning jumaliku armu tunnetus, mille toob endaga kaasa Püha Vaim usus, teeb rõõmsaks, vapraks ja reipaks nii Jumala kui ka kõigi olendite vastu, inimene muutub sellest ilma sunnita rõõmsaks ning on nõus kõigile head tegema, kõiki teenima, kõike kannatama meeleheaks ja auks Jumalale, kes on talle sellist armu osutanud: nii et tegusid on võimatu usust lahutada, või vähemalt niisama võimatu, nagu on lahutada tulest hõõgumist ja kuma.»[12]

Just seda peab Jaakobus silmas, kui ta kõneleb kohtumõistmisest vabaduse seaduse järgi. Vabaduse täiuslik seadus (vrd Jk 1:25) on evangeelium Jeesusest Kristusest, kes on meid oma vere läbi patu, kurja ja surma orjusest vabaks ostnud ning tahab meid juhtida «Jumala laste kirkuse vabadusse» (Rm 8:21), mille juurde kuulub lahutamatult elu armastuses ühes muude heade tegudega. Ka Jeesus ise seob vabaduse armastusega, oma sõna kuulamisega ja sellele kuuletumisega ning kinnitab: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, igaüks, kes teeb pattu, on patu ori. Ori ei jää majja alatiseks, poeg jääb alatiseks. Kui nüüd Poeg teid vabastab, siis olete tõepoolest vabad.» (Jh 8:34–36)

---

[12] *Solida declaratio IV.* Tegemist on tsitaadiga Lutheri Rooma kirja kommentaarist.

Jutluseks

Seitsmes pühapäev pärast Nelipüha kannab EELK Kirikukäsiraamatus alapealkirja «Armastuskäsk». Kirikukäsiraamatu lugemiskava teise lugemisaasta pühakirjatekstid sobivad selle teema käsitlemiseks hästi, kuigi Vana Testamendi lugemine (1Sm 15:22–26) võib esialgu tekitada teatavaid raskusi: tegemist on osaga loost, mis kirjeldab Sauli hülgamist Jumala poolt, mille põhjuseks oli see, et Saul ei olnud täitnud korraldust hävitada viimseni kõik amalekid, vaid oli osa neist ellu jätnud. Teksti sisuks ei ole aga mitte amalekkide hävitamine, vaid Jumala seadmine esikohale ja enda täielik Temale üle andmine: «Ons Issandal sama hea meel põletus- ja tapaohvreist kui Issanda hääle kuuldavõtmisest? Vaata, sõnakuulmine on parem kui tapaohver, tähelepanu parem kui jäärade rasv.»

Teise lugemisaasta Evangeelium (Mk 10:17–27) kõneleb Jeesuse kohtumisest rikka noormehega, kes otsib teed igavesse ellu ja püüab elada Jumala käske järgides, ent kellel puudub tähtsaim: valmisolek täielikuks andumuseks ja julgus ennast üksnes Jumalale lootes harjumuspärase elu turvalisusest lahti rebida, seejuures talle siin elus osaks saanud õnnistust oma ligimestega jagades.

Siin on otsene seos Epistliga, mille keskmes on tingimusetu ligimesearmastuse käsk kui Kuninglik Seadus: neil, kes on saanud osa Jumala armust Jeesuses Kristuses ja Tema armastuse täiusest, ei ole võimalik suhtuda ühessegi inimesse ilma armastuseta, sest kui nad seda teeksid, siis nad salgaksid oma usu Kristusesse kui tõeliseks inimeseks ja kõikide inimestega üheks saanud Jumala Pojasse. Armastus – Jumala armastus ühes sellega lahutamatult seotud halastusega – on ainus, mille varal me võime Jumala kohtus püsima jääda. Kui meie sees ei ole tõelist, elavat, tegusat armastust ja halastust, siis ei ole meil mingit lootust – kui me aga elame armastuses ja halastuses, siis pole meil vaja kohtu ees hirmu tunda, kuna «halastus kiidab end kohtust kõrgemaks» (Jk 2:13).

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidena:

1. Püha Jaakobus nimetab ligimesearmastust Kuninglikuks Seaduseks. Kuigi Pühakiri kõneleb armastusest – Jumala ja ligimese armastamise kohustusest – kui käsust, on see tegelikult midagi enamat kui käsk: see on midagi, mis peab saama meie olemuseks, meie eluviisiks. Jumal on armastus ja ainult see, kes püsib armastuses, võib püsida Jumalas (vrd 1Jh 4:16). Kui meie sees ei ole armastust, siis ei ole meie sees ka Jumalat ja järelikult ei ole meie sees elu – ilma Jumalata ja ilma armastuseta oleme määratud hukkuma.
2. Tõeline armastus on isetu ega sõltu sellest, keda armastatakse. Jaakobuse jaoks tähendab see, et armastus peab olema vaba igasugusest erapoolikusest: kui meie sees on armastus, tõeline, jumalik armastus, siis ei saa me teisiti kui armastada kõiki inimesi. See ei tähenda, et meil peaksid olema kõigi inimeste suhtes ühesugused tunded, küll aga tähendab see, et me peame tahtma ja tegema kõigile, kellega me

oma teel kohtume, head – mitte selle järgi, mida nad «väärivad» või «ei vääri», vaid tõelise armastuse, Jumala armastuse mõõdupuu järgi. Jumal on teinud «nähtavaks oma armastuse meie vastu sellega, et Kristus suri meie eest, kui me olime alles patused» (Rm 5:8) – just niisama tingimusetu peab olema ka meie armastus.

3. Ilmselt ei ole meil vaja kuigi põhjalikku enesevaatlust, et tõdeda: me oleme selles suures kutsumuses üsna lootusetult läbi kukkunud. See ei pea aga panema meid meelt heitma, kuna Jumal kutsub meid üha ja üha, et meie peale armu heita. Tema halastused ei ole lõppenud, Tema heldus ei ole otsa saanud – aga me ei tohi seda ka kuritarvitada ega petta ennast valelootusega, nagu polekski meil vaja teha muud, kui üksnes Jumala halastuse järele hüüda, ja kõik ongi korras. Meie elu peab olema kooskõlas meie usuga – muidugi Jumala armu abiga. Kui meie elu ei ole meie usuga kooskõlas, siis on meie usk surnud ega või meid päästa (vrd Jk 2:14). Jumal ei taha, et me hukkuksime, vaid et me elaksime – Tema laste vabaduses, Tema armastuse ja halastuse läbi, ja nõnda, et Jumala halastus ja armastus ka meie elus lihaks saaksid. Ainult nii saame anda tõelist tunnistust Jumala Pojast, kes on armastusest meie ja kogu maailma vastu lihaks saanud ning meid oma kalli vere läbi igaveseks eluks vabaks ostnud.